

[dw.com](https://www.dw.com)

Bjelovar učinio nezapamćen korak u borbi protiv korupcije | DW | 09.06.2019

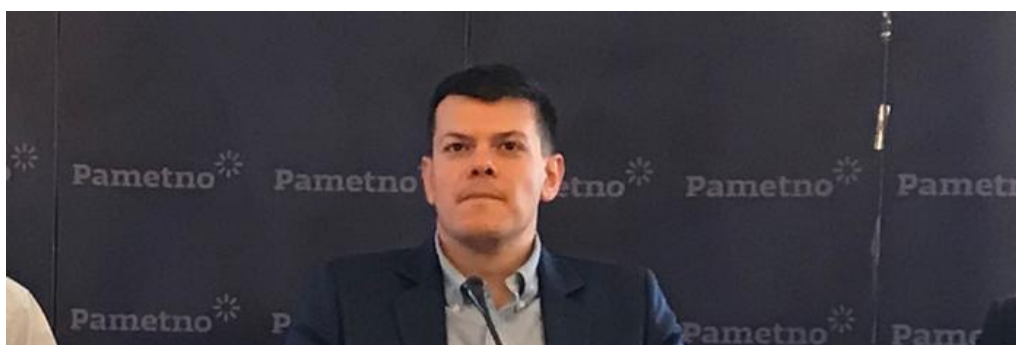
Deutsche Welle (www.dw.com)

7-8 minutes

Vidjeli ste da je gradonačelnik popio piće u kafiću centru? Želite znati je li ga platio sam ili grad. Koliko je koštalo asfaltiranje ulice u kojoj možda živi neki dužnosnik? Sve to građani Bjelovara sada mogu vidjeti.

Jeste li znali da je bjelovarski gradonačelnik Dario Hrebak (naslovna fotografija) prije nekoliko mjeseci ugostio izaslanstvo iz istarske županije i ručak u jednoj konobi u Bjelovaru platio 2.150 kuna. Nije riječ ni o kakvom skandalu, samo o običnom podatku o trošenju proračunskih sredstava do kojeg se sada zahvaljujući potpunom otvaranju financija toga grada građanima, bez problema može doći.

Najam sajamskog prostora i opreme za prošlogodišnji proljetni sajam u Gudovcu grad Bjelovar platio je 33.462 kune, a za jesenski 33.750 kuna. U ožujku ove godine je Bjelovar za leasing službene gradske Opel Corse platio 1.501,42 kunu, a isti je mjesec iz gradskih sredstava kupljeno i šest žarulja za službene automobile, za 24 kune. Aplikacija koja je prošli mjesec puštena u pogon i predstavljena građanima pokazat će i da su za službeni put u Mađarsku kupljene bombonjere u iznosu od 119 kuna, kao i kod koga su kupljene.

Vuk Vuković

[Noćenja, dnevnice, troškovi leasinga](#), najma printera, pomoći potrebitim građanima za ogrjev, kapitalni izdaci, bruto plaće zaposlenih u gradskoj upravi - sve je tu. Vidjeli ste da je gradonačelnik popio piće u kafiću u centru? Možete provjeriti je li ga platio sam ili ga je platio grad. Koliko su koštale klupe u parku, obnova WC-a, asfaltiranje ulice u kojoj možda živi neki dužnosnik? Što god da se sjetite, sve možete pronaći na stranici transparentnost.bjelovar.hr.

Grad Bjelovar na do sada nezabilježen način je otvorio svoj proračun građanima. Uz pomoć aplikacije svi građani, ne samo Bjelovara, mogu vidjeti apsolutno sve račune plaćene iz proračuna – uključujući i to da je za izradu aplikacije Institutu sinergije znanosti i društva u ožujku plaćeno 149.000 kuna.

Teško namještati javne nabave kad to svi vide

Institut vodi znanstvenik Vuk Vuković, poznat po svojim istraživanjima korupcije i umreženih klijentelističkih mreža u Hrvatskoj. U razgovoru za Deutsche Welle Vuković kaže da je potez grada Bjelovara jednostavno rečeno „game changer“.

"Uz potpunu transparentnost bit će jako teško namještati javne nabave bez da to građani i novinari ne primijete", kaže. Gradovi i sada imaju obvezu objavljivati podatke o proračunu i izvršenju proračuna, no do konkretnih je podataka u šumi brojki jako teško doći.

„Jako je teško bilo dolaziti do podataka iz javnih nabava u centraliziranom sustavu i tu su se prikazivale tek cijene po kojima je ugovor potpisan, ne nužno i obavljen (odnosno koja je konačna isplata). Sada je to puno lakše za pretražiti i točno se vidi tko je koliko dobio od grada. Primjerice, na taj način će svi koji su sudjelovali u procesu moći pratiti je li ugovor dogovoren po

dampinškoj cijeni kako bi se pobijedilo na natječaju, a posao se na kraju obavio po cijeni puno višoj od konkurencije - što je čest slučaj nažalost", ističe Vuković.

Dodaje da je potpuna transparentnost glavni preduvjet borbe protiv korupcije, no ističe da su za uspjeh te borbe važni mediji i građani - „oni koji stalno provjeravaju isplate iz proračuna i traže potencijalne malverzacije. Oni su ti koji moraju svojim pritiskom prvo natjerati i državu i ostale gradove i općine da naprave istu stvar, a kada se takvo nešto implementira moraju biti taj dodatni korektiv vlasti. Bilo kakvo upućivanje na prevare ili korupciju će građani, sada kada imaju potpunije informacije, kažnjavati na izborima. A to jedino čega se političari boje - da izgube svoju stolicu. I zato će s vremenom sve manje i manje biti skloni ulaziti u malverzacije", zaključuje.

Direktorica Instituta za javne financije, Katarina Ott, oduševljeno pozdravlja potez Bjelovara, naglašavajući da s izradom aplikacije, kao ni gradom Bjelovarom nema nikakve veze. „Nas u Institutu je to jako razveselilo, jer uvijek smo se nadali da će naša istraživanja transparentnosti lokalnih proračuna malo po malo dovesti upravo do takvih poteza i eto dogodilo se. I da naglasim nešto što stalno ponavljamo – transparentnost ne služi samo suzbijanju korupcije, nego i efikasnosti javnog sektora. [Korupcija sigurno jest problem](#), ali neefikasnosti izazvane nekompetentnošću mogu biti još i veći problem", dodaje Ott.

Gradonačelnik Bjelovara, Dario Hrebak, u razgovoru za Deutsche Welle kaže kako mu je otvaranje proračuna bila želja otkako je postao gradonačelnik, a smatrao je i da mu je to dužnost. No, put do toga nije bio lak, jer postojala pravna prepreka, zbog odavanja osobnih podataka i famoznog GDPR-a. Tek kad je Grad dobio mišljenje Agencije za zaštitu osobnih podataka, objavili su sve.

Pogodno tlo za korupciju

„Birokratski model koji smo naslijedili nejasan je, kompliciran, svrha je samome sebi i [najpogodnije je tlo za korupciju](#). Kada postoji prašuma propisa i nejasnih procedura, onda se otvara prostor pogodovanju i rastezljivom shvaćanju tih pravila od slučaja do

slučaja. Građani imaju pravo znati kako se troši njihov novac i mislim da smo ovim projektom pokrenuli izvrsnu priču i veliku borbu protiv korupcije u cijeloj našoj državi", kaže Hrebak.

Gradonačelnik Bjelovara kaže da je većina reakcija bila vrlo pozitivna, a osobito ga ohrabruju čestitke stručnjaka iz Instituta za javne financije, Ekonomskog instituta, Udruge Lipa i drugih.

”

Bjelovar kao primjer u borbi protiv korupcije?

Mnogi su, nakon što smo sve izložili javnosti, nazvali, poslali poruke, mailove i čestitali, neki su i osobno došli na predstavljanje projekta u Zagrebu. Na društvenim mrežama, također, građani hvale naš potez što me doista raduje, no ima i onih koji iz toga izvlače pojedine račune i okreću cijelu stvar radi jeftinog populizma. Naravno da će uvijek biti računa i pitanja je li taj račun trebao biti toliki, je li trebao biti neki ručak plaćen ili jesam li trebao noćiti u nekom hotelu. Da smo htjeli što god sakriti, ne bismo objavili sve te račune. Dakle doista ništa nije sporno, sve je jasno i objašnjivo. U Gradskoj upravi mišljenja su bila podijeljena što će se vidjeti svaka kuna vezana uz djelatnike", kaže Hrebak.

I prije nego je aplikacija dovršena, grad je proračun „otvorio” građanima, pokrenuvši s njima interakciju, kaže Hrebak. „Građani mogu pitati što ih zanima, mogu aktivno sudjelovati u kreiranju Proračuna, kao i pokušati sami napraviti proračun. Potpunom transparentnošću otišli smo još korak dalje. Nažalost, [90 posto](#)

[građana Hrvatske smatra da je korupcija izuzetno raširena u lokalnoj i regionalnoj samoupravi](#), što je vrlo poražavajuće. Grad Bjelovar upravo se ovakvim načinom želi boriti protiv toga. Želimo biti mjerna jedinica za razinu transparentnosti i da to postane standard u cijeloj Hrvatskoj. Nije nemoguće. Ako smo mi, grad od 40-ak tisuća stanovnika, uspjeli u tome, mogu i drugi."

[Čitajte nas i preko DW-aplikacije za Android](#)